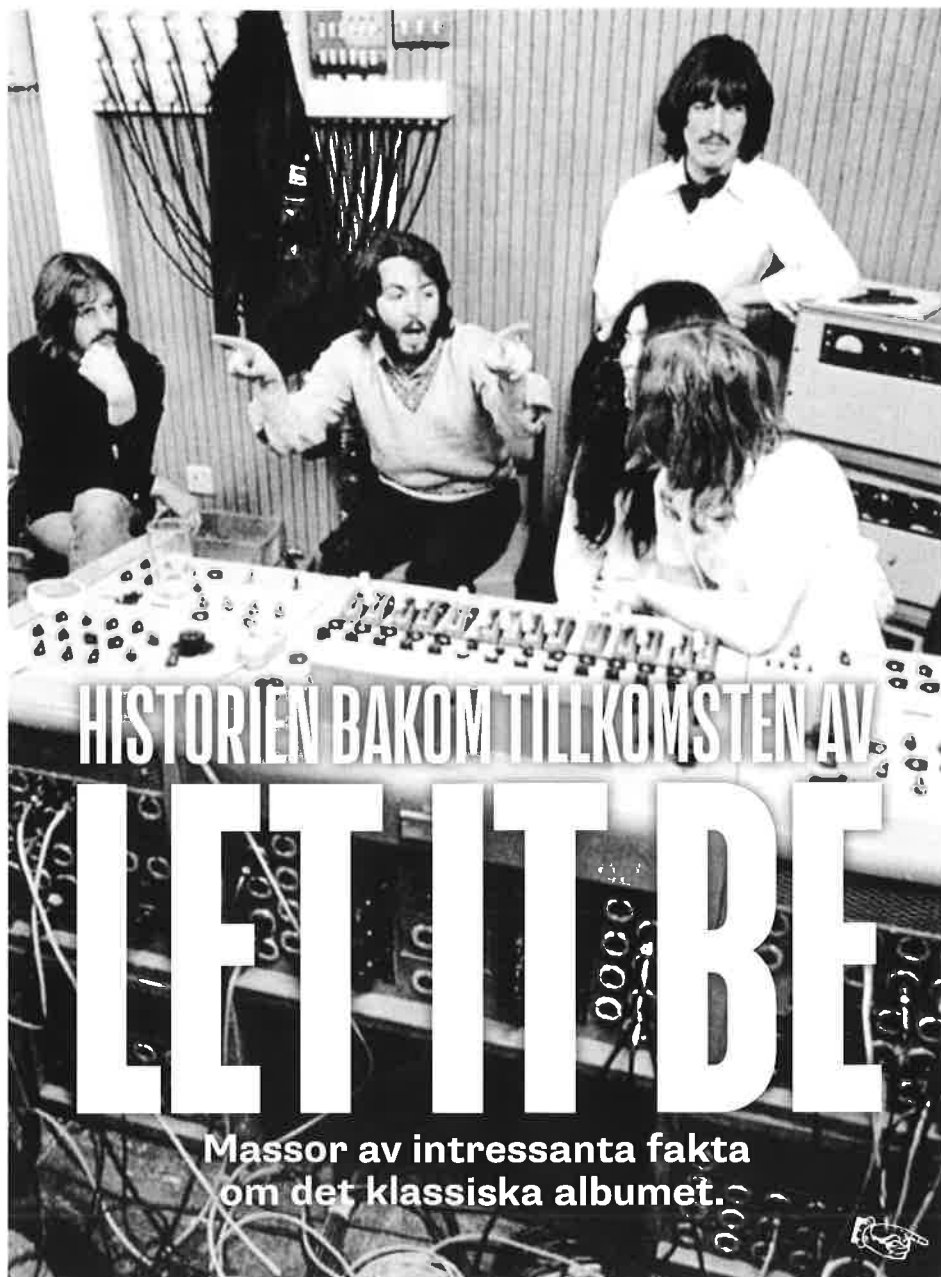

Do You Want To Know A Secret

Massor av intressanta fakta
om det klassiska albumet.

Do You Want To Know A Secret

Det är likadant med detta album som det var med *Abbey Road*. Det vill säga att det finns nära nog hur mycket som helst att berätta om albumet och dess tillkomst, men att jag får begränsa mig även här och ändå hoppas på att jag lyckats ta med några intressanta fakta kring detta i år 50-årsjubilerande album.

Let It Be blev **The Beatles** tolfte och sista studioalbum som släpptes den 8 maj 1970. Värt att notera är att albumet släpptes nästan en månad efter det att gruppen hade upplösts. Albumet släpptes också samtidigt med filmen *Let It Be*, som vi hoppas på att få se dels i form av en nyrenoverad utgåva, dels som en ny utgåva senare under hösten detta år.

I likhet med gruppens tidigare utgivningar toppade även detta album toplistorna i ett flertal länder inklusive USA och Storbritannien. Dock var det många kritiker som var skeptiska till innehållet och *Let It Be* blev inom vissa kretsar sett som det mest kontroversiella rockalbumet någonsin!

Get Back Tidiga versioner av låten innehöll frasen

"I dig no Pakistanis". Låten bör-

Två versioner på omslag till en skiva som inte kom ut – albumet *Get Back*, vars skivomslag är en travesti på gruppens första album *Please Please Me*.

jade som ett inlägg om immigration och om att säga till folk att åka tillbaka till varifrån de kom. Tanken var att det skulle vara en pik mot den sittande regeringens antiimmigrationspolitik. **Paul McCartney** tyckte att låten skulle vara lite bättre utan den raka politiska kommentaren och gjorde om låten så att texten blev lite mer svårtydd.

En liveversion av låten på taket till Applekontoret i centrala London avslutade filmen *Let It Be*. Albumversionen av låten är en studioinspelning kompletterad med takkonsertens versionsslut med kommentarer för att låta hela inspelningen låta mer live.

Get Back var tänkt att vara albumets titel. Tanken kring det var att The Beatles skulle komma tillbaka (*Get back*) till sina rötter

och spela nya låtar inför en livepublik utan studiotricks. Denna tanke är delvis korrekt, men det som också påverkade The Beatles till att spela in *Get Back* var också den glädje de kände när de spelade in *Hey Jude* på film.

Där och då kände de att det kanske inte var så dumt att spela in lite repetitionsbilder inför det som var tänkt att bli en livekonsert i form av en tv-special.

Get Back var också den låt som bäst fångade känslan av att komma tillbaka till de ursprungliga rötterna, men albumet blev efter hand helt annorlunda när de beslöt att skippa idén om ett livealbum.

Glyn Johns satte ihop albumet från det som egentligen var repetitionsinspelningar. Efter att han gjort detta fick albumet ligga still under det att filmen *Let It Be* editades. Under tiden ägnade sig The Beatles åt att spela in albumet som fick titeln *Abbey Road*. Skivan släpptes och bandet upplöstes.

John Lennon använde sig av **Phil Spector** som producent för sin sololåt *Instant Karma*, på vilken **George Harrison** spelade gitarr. Båda gillade vad Spector

gjorde och frågade om han ville producera *Get Back*-albumet, som sedermera döptes om till *Let It Be*. Spector tog hand om banden och la på orkestrering som han brukade göra när han skapade sitt *Wall Of Sound*. Så albumet som var tänkt att spegla det råa ljudet när The Beatles återvände till sina rötter släpptes som ett fullständigt producerat album efter det att bandet hade upplösts.

När singeln *Get Back* släpptes kunde man läsa i reklamen: "*The Beatles as nature intended*".

I början av albumversionen sjöng Lennon "*Sweet Loretta fat the thought she was a cleaner, but she was a frying pan*". Han skojade bort den första strofen i låten.

I slutet av albumversionen säger Paul McCartney "*thanks Mo*" som ett tack till Ringos fru **Maureen**, som applåderade.

I pressreleasen till låten finns följande citat från Paul McCartney: "*We were sitting in the studio and we made it up out of thin air... we started to write words there and then when we finished it, we recorded it at Apple Studios and made it into a song to roller coast by*".

En låt att åka berg-och-dalbana till med andra ord. John Lennon hävdade dock att låten var en omskrivning av *Lady Madonna* från 1968. Singelversionen är längre än albumversion. Vanligtvis brukar det vara tvärtom.

När Paul sjöng strofen "*get back to where you once belonged*" i studion tittade han på **Yoko Ono**. John tydde detta till att Paul inte respekterade Yoko.

Idén till låten *Get Back* fick Paul från strofen "*Get Back to where you should be*" som ingår i George Har-

»Meningsskiljaktigheterna mellan George och John kom att utmytna i våldsamheter där de delade ut knytnävsslag.«

isons låt *Sour Milk Sea*, vilken så småningom kom att spelas in av **Jackie Lomax**. Paul ändrade sedermera strofen till "*Get back to where you once belonged*".

Det spekulerades om att karaktären JoJo skulle vara baserad på **Joseph Melville**

See Jr., det vill säga

Linda McCart-

neys första make,

som var från Tus-

con i Arizona.

Paul har förnekat

detta och i boken

Many Years From Now

från 1988, skriver Paul

att han och Linda var goda

vänner till See, som använde sig

av namnet Melville och att JoJo

var en påhittad karaktär, hälften

man, hälften kvinna.

Billy Preston kom att bli den enda gästartisten som fick stå på singelns skivetikett – *The Beatles*

with **Billy Preston**. Efter det att George Harrison hade lämnat inspelningarna och gruppen under repetitionerna gick han och såg Preston spela på en konsert med **Ray Charles**. Dessutom

hade The Beatles träffat

Billy Preston när de

båda spelade i Ham-

burg 1962, men de

hade inte träffats

igen förrän nu.

George frågade

Preston om

han ville komma

till studion dagen

därpå, där han kom att

spela på *Get Back* och *Don't*

Let Me Down. Genom att Preston

var i studion blev stämningen

mellan beatlarna klart bättre och

det blev lättare för dem att lägga

bort personliga konflik-

ter och spela in albumet.

Prestons solospel var

Do You Want To Know A Secret

Paul berättar för
resten av bandet
samt Glyn Johns
hur låten ska gå.

helt spontant. År 2000 berättade han för New Jerseys *Ashbury Park Press* följande: "I was playing a Fender Rhodes on *Get Back*. They just told me Take a solo! I wasn't expecting to do a solo. When we were rehearsing, I wasn't playing solo".

Get Back-albumet var tänkt att släppas i juli 1969, men beatlarna hade gått vidare och torkat av sig röran som hade uppstått. Saker och ting gick trots allt rätt bra vid inspelningarna av albumet *Abbey Road*. De kom rätt bra överens som förr i tiden och som det var tänkt att inspelningarna av albumet *Get Back* skulle ha gjort. Så *Abbey Road* flyttades upp ett snäpp när det gällde schemat för skivsläpp och *Get Back* lades på hyllan.

Ett år efter det att The Beatles hade givit banden till Glyn Johns, var det dags för Phil Spector att ta

vid. Hur som helst släpptes albumet *Get Back* fast med den nya titeln *Let It Be* den 8 maj 1970 och blev därmed gruppens sista gemensamma släppta album.

Bakgrund Sent 1968, mer än två år efter det att gruppen hade slutat turnera var Paul McCartney ivrig att få ihop gruppen för att spela live igen. Paul hade tänkt sig projektet som ett försök att återuppliva bandet genom att gå tillbaka till enklare rock'n'roll-musik.

Inspegningsessionerna under det här året för dubbelalbumet *The Beatles* (mer känt som *The White Album*) hade delvis präglats av ett flertal allvarliga samtal och ansträngda relationer mellan beatlarna. De övriga tre beatlarna var klart mindre entusiastiska än Paul om hans projekt samtidigt som de precis hade färdigställt fem månaders arbete med sitt

tidigare album. Framför allt var George Harrison emot idén med att turnera igen.

Repetitionerna inleddes i Twickenham Film Studios i januari 1969 som en del av en planerad dokumentärschildring som skulle visa att The Beatles var på gång att spela live igen. Repetitionerna blev dock snabbt söndervittrade och karaktäriserades som fientlig slöhet.

Enligt journalisten **Michael Housego** på tidningen *The Daily Sketch* kom meningsskiljaktigheterna mellan George Harrison och John Lennon att utmynna i våldsambeter där de delade ut knytnävsslag mot varandra. George förnekade detta i en intervju den 16 januari för *Daily Express* där han sa: "There was no punch-up. We just fell out". Efter lunch tillkännagav George att

han lämnade bandet och att de kunde ses på klubbarna i staden.

De filmade repetitionerna, som vi fick se i filmen från 1970, visade rätt mycket av ett band som inte mårde så bra, vilket bland annat ledde till att George Harrison lämnade gruppen tillfälligt. En vecka senare kom man överens med George om vad som behövde göras för att han skulle komma tillbaka till gruppen, vilket innebar att man skulle lämna den kalla och källarliska lokalen i Twickenham. Dessutom lockade man med att ta in gästartisten Billy Preston på klaviatur.

Inspelningssessionerna återupptogs den 21 januari när The Beatles flyttade till Apple Studio i källaren till Apple Corps byggnad på Savile Row 3 i centrala London. Multipårsinspelningar påbörjade denna dag och fortsatte till den 31 januari.

Projektet mynnade ut i en enskild konsert som hölls spontant på taket till studion den 30 januari 1969. Från denna improviserade konsert hamnade tre av spåren på det slutliga albumet.

Get Back-mixningarna Dagarna efter det att inspelningarna hade slutat i Apple Studios satte Glyn Johns ihop en grov mixning av ett flertal av de inspelade låtarna på en acetatskiva, så att grabbarna kunde lyssna på hur det lät. En bandkopia av inspelningarna fann sin väg över Atlanten där det hamnade i USA. Bandet spelades upp på radiostationer i Buffalo och i Boston under september månad 1969. I mars 1969 hade Lennon och McCartney kallat till sig Glyn till Abbey Road och erbjudit honom fria tyglar med

Yoko Ono med tekopp och smörgås, Ringo Starr, Mal Evans och George Harrison i kontrollrummet under inspelningarna av *Let It Be*-albumet.

att sätta ihop ett album av *Get Back*-inspelningarna.

Johns bokade in sig hos Olympic Studios mellan den 10 mars och den 28 maj för att mixa albumet. Han färdigställde master-tapen den 28 maj. Bara ett spår hade han tagit med från takkonserten den 30 januari 1969 – *One After 909*. Låtarna *I've Got A Feeling* och *Dig A Pony* (som då kallades för *All I Want Is You*) hämtades från studioinspelningarna.

Johns valde ut sina favorittagningar, som var lite tuffare, av låtarna *Two Of Us* och *The Long And Winding Road* framför de mer polerade tagningarna från inspelningarna den 31 januari 1969. Dessa polerade tagningar var emellertid de som kom att hamna på det slutliga albumet *Let It Be*.

Glyn Johns val inkluderade också ett musikjam som kallades för *Rocker*, en kortare tolkning

av **The Drifters** låt *Save The Last Dance For Me*, Lennons *Don't Let Me Down* samt en fem minuter lång version av *Dig It*.

Den första av *Get Back*-versionerna från maj 1969 såg ut så här innehållsmässigt:

Sid 1: *One After 909*, *Rocker* (improviserad), *Save The Last, Dance For Me*, *Don't Let Me Down*, *Dig A Pony*, *I've Got A Feeling*, *Get Back*. Sid 2: *For You Blue*, *Teddy Boy*, *Two Of Us*, *Maggie Mae*, *Dig It*, *Let It Be*, *The Long And Winding Road*, *Get Back* (reprise).

Omslaget till skivan skulle efterlikna omslaget från deras album *Please Please Me* vilket John Lennon var extra förtjust i. Designen av texterna på albumet var också en blinkning till hur det såg ut på albumet *Please Please Me*.

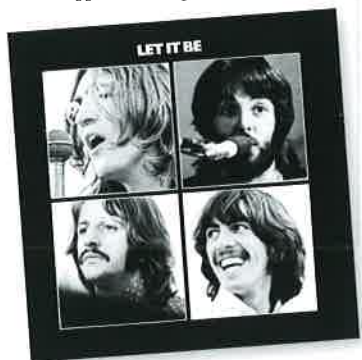

Do You Want To Know A Secret

Den 15 december tog The Beatles återigen kontakt med Glyn Johns och bad honom att sätta ihop ett album, men denna gång med instruktioner om att låtarna måste matcha de låtar som ingick i den då ännu inte släppta *Get Back*-filmen. Under perioden 15 december 1969 och 8 januari 1970 förbereddes nya mixningar. Johns nya mixning innehöll inte låten *Teddy Boy* eftersom låten inte var med i filmen. I stället la han till *Across The Universe* (en remix av studioversionen från 1968, eftersom repetitionerna från januari 1969 inte hade spelats in på ett korrekt sätt) och *I Me Mine* på vilken bara John Lennon, George Harrison och Ringo Starr deltog. *I Me Mine* hade nyligen spelats in den 3 januari 1970, eftersom den var med i filmen, men man hade då ännu inte gjort någon multi-spårsinspelning.

Den andra av *Get Back*-versionerna från januari 1970 såg ut så här innehållsmässigt:

Sid 1: *One After 909*, *Rocker* (improviserad), *Save The Last, Dance For Me*, *Don't Let Me Down*, *Dig A Pony*, *I've Got A Feeling*, *Get Back*, *Let It Be*. Sid 2: *For You Blue*, *Two Of Us*, *Maggie Mae*, *Dig It*

»Vid den slutliga mixningen hade John lämnat bandet.«

The Long And Winding Road, *I Me Mine*, *Across The Universe*, *Get Back* (reprise).

Ännu en gång sa The Beatles nej till förslaget.

Den slutliga mixningen. Vid det här laget hade John Lennon lämnat gruppen. I januari 1970 avslutade de övriga tre albumet genom att färdigställa låtarna *Let It Be* och *I Me Mine*. *Let It Be* släpptes som singel i april 1970 och var, precis som alla övriga albuminspelningar fram till den här punkten, producerad av **George Martin**.

Ett flertal låtar från inspelningssessionerna har släppts officiellt i versioner som skiljer sig åt från de som ingår på albumet *Let It Be*. *Get Back/Don't Let Me Down* och *Let It Be* släpptes som singlar 1969 respektive 1970. Dessa blev väldigt spridda så att många spår från albumet kom ut på bootlegskivor långt innan själv albumet släpptes. Därefter

hamnade projektet i limbo och gruppen gick över till att spela in albumet som blev *Abbey Road* och som släpptes i september 1969.

Sju spår var liveinspelningar i enlighet med det ursprungliga albumkonceptet, *I've Got A Feeling*, *One After 909* och *I Dig A Pony* från takkonserten och *Two Of Us*, *Dig It*, *Get Back* och *Maggie Mae* från studiosessioner. I motsats till det grundläggande konceptet innehåller *For You Blue*, *I Me Mine*, *Let It Be* och *The Long And Winding Road* editeringar och/eller överdubbningsar.

Don't Let Me Down, som också spelades in live och tidigare släppts som B-sida på singeln *Get Back*, var inte med på albumet. Det tredje spåret på albumet är en editerad version av 1968-års originalinspelning av *Across The Universe*, nedsatt i tempo så att låten går från att vara i d-dur till att vara i dess dur, vilken man bara hade repeterat i Twickenhamstudion men aldrig spelat in professionellt på en flerspårsbandspelare under sessionerna i januari 1969.

Get Back sattes slutligen ihop under titeln *Let It Be* av den ameri-

Det slutgiltiga omslaget.

kanske producenten Phil Spector tidigt 1970. Spector utelämnade *Don't Let Me Down*, som var bak-sida på singeln *Get Back* och i stället tog han med en tagning från 1968 av låten *Across The Universe*. Spector tog även med utdrag från studioprät och lade på orkesterarrangemang och körer överdubbade på fyra spår.

Som bekant var detta inte något som Paul McCartney gillade. Speciellt inte på låten *The Long And Winding Road*. Paul hade tänkt sig låten som en enkel pianoballad, medan Spector lade till orkestrala och körmässiga ackompanjemang. Paul lyckades inte alls med att stoppa utgivningen av Spectors version inte heller med att få den ändrad på något sätt.

2003 tog han emellertid revansch på albumet *Let It Be ... Naked*, där han använde en alternativ tagning som tog kål på alla Spectors utsmyckningar i låten.

Trots kritiken som var riktad mot Spector under åren för hans okänsliga hantering av låtmaterialet, så var John Lennon den som försvarade hans gärning. I december 1970 sa han i en intervju i musiktidningen *Rolling Stone*: "He was given the shittiest load of badly-recorded shit with a lousy feeling to it ever, and he made something of it".

När EMI informerade George Martin om att han inte skulle få stå som producent för albumet, eftersom det var Spector som producerade det slutliga resultatet, svarade George Martin: "I produced the original, and what you should do is have a credit saying Produced by George Martin, over-produced by Phil Spector".

Artillio Bergholtz

Några udda saker...

som kanske förvånar är nedanstående bidrag från de olika beatlarna:

- **John** spelar sologitarr på *Get Back*, steel guitar på *For You Blue*, sexsträngad bas på *Dig It*, *Let It Be* och *The Long And Winding Road*. Dessutom visslar han på låten *Two Of Us*.
- **Paul** spelar hammondorgel på *I Me Mine*, elektriskt piano på *I Me Mine* och *Let It Be*. Dessutom hanterar han maracas på *Let It Be*.
- **George** spelar tambura på *Across The Universe* och sjunger solo på låtarna *For You Blue* och *I Me Mine*.
- **Ringo** spelar trummor och slagverk på *Across The Universe*.

Övriga musikaliska inslag värda att notera:

- **Richard Anthony Hewson** är den som stod för stråk- och blåsarrangemangen i låtarna *I Me Mine* och *The Long And Winding Road* på uppdrag av Phil Spector.
- **Brian Rogers** står för stråk- och blåsarrangemangen på *Across The Universe*.
- **John Barham** har gjort körarrangemangen på *Across The Universe*, *I Me Mine* och *The Long And Winding Road*.
- **George Martin** spelar hammondorgel på *Across The Universe*, shaker på *Dig It* och har gjort stråk- och blåsar-

rangemangen på *Let It Be*.

- **Linda McCartney** sjunger bakgrundskör på *Let It Be*.
- **Billy Preston** spelar elektriskt piano på låtarna *Dig a Pony*, *I've Got a Feeling*, *One After 909*, *The Long And Winding Road* och *Get Back* och hammondorgel på *Dig It* och *Let It Be*.

För produktionen står:

- **Glyn Johns** - ljudingenjör och mixning.
- **Alan Parsons** - assisterande ingenjör.
- **George Martin** - producent och originalmixning, för vilket han inte har fått något erkännande.
- **Phil Spector** - så kallad re-producer med de slutliga överdubbingarna och den slutliga mixningen.

På två av låtarna står samtliga beatlar som kompositörer. Den ena är *Dig It* och den andra är den traditionella låten *Maggie Mae* som saknar kompositör, men där arrangementet på skivan är gjort av alla fyra.

George Harrison fick bara med två egna kompositioner på detta sista utgivna album; *I Me Mine* och *For You Blue*, på vilka han också sjunger solostämman.